

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-3-106 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 05-63/902-244
Karar Tarihi : 29.9.2005

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Rifki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Ali İhsan ÇAĞLAYAN, Hakan SABUNCU

C. ŞİKAYET EDENLER:

- Arzum Ekmek Fabrikası
Yeni Mah. No:12/A Günlükbaşı
Fethiye / Muğla
- Beşkavak Ekmek Fırını
Uğurlu Köyü Kemer
Fethiye / Muğla
- Bimsa Başak Ekmek Fabrikası ve Bimsa Ekmek Fırını
Boğalar Mah. Karaçulha Kasabası
Fethiye / Muğla
- Fethiye Ekmek Sanayi
Patlangıç Mah. Elf Petrol Arkası Sanayi Sitesi No:10
Fethiye / Muğla
- Gerçek Taş Fırını
Zincirlikavak Karşısı Karaçulha
Fethiye / Muğla
- Karadeniz Ekmek Fırını
Çevre Yolu Üzeri Gökalan Mevkii Esenköy
Fethiye / Muğla
- Karadeniz Taş Ekmek Fırını
Ölüdeniz Yolu Üzeri
Fethiye / Muğla
- Kayseri Taş Fırını
Akarca Mah. Namıkkemal Cad.
Fethiye / Muğla

- Lider Karadeniz Taş Ekmek Fırını
Babataşı Mah. Adnan Menderes Bulvarı No:81/1
Fethiye / Muğla
- Moda Unlu Mamulleri
Atatürk Cad. No:170
Fethiye / Muğla
- Soydemirler Ekmek
Köprübaşı Mevkii
Fethiye / Muğla
- Trabzon Ekmek Fırını
Pazaryeri Mah. Elf Petrol Arkası
Fethiye / Muğla
- Yeşil Karadeniz Taş Ekmek Fırını
İlköğretim Okulu Yanı Esenköy
Fethiye / Muğla

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:

-Selena Gıda İnş. Tur. Oto. San. Tic. Ltd. Şti.
Çalıcı Mah. Ali Aldan Cad. No:6 Karaçulha Belediyesi
Fethiye / Muğla

E. DOSYA KONUSU: Fethiye ilçe merkezinde faaliyet gösteren Selena Gıda İnş. Tur. Oto. San. Tic. Ltd. Şti. (Selena) unvanlı ekmek fabrikasının ürettiği ekmekleri maliyetinin altında satarak, rakip üreticileri zor durumda bıraktığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Kurumumuza T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü tarafından 7.9.2005 tarih, 6239 sayı ile yapılan başvuruda kendilerine 16.8.2005 tarihinde intikal eden 14 ekmek üreticisi teşebbüs tarafından imzalı şikayet dilekçesinde özetle; Fethiye Esnaf Derneği'nin 12.11.2002 tarih, 17 sayılı kararı ile 14.12.2002 tarihinden itibaren 200 gram ekmeğin 25 Ykr.'dan satılmaya başlandığı, bugüne kadar girdi fiyatlarında meydana gelen artışa rağmen ürün fiyatında herhangi bir değişikliğe gidilmediği, ancak ekmek üretimi yapan Selena'nın 5 aydan bu yana (Ağustos 2005 itibarıyla) maliyetin çok altında 12,5 Ykr.'dan bayilere ekmek verip, 15 Ykr.'dan ekmek sattırmakta olduğu belirtilerek, anılan ekmek üreticisinin tekelleşmek amacıyla yıkıcı fiyat uyguladığı iddialarına yönelik gerekli incelemelerin yapılması ve sonucunun taraflarına bildirilmesi talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.9.2005 tarih, 6239 sayı ile intikal eden başvuru üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 22.9.2005 tarih, 2005-3-106/İİ-05-AİÇ sayılı İlk İnceleme Raporu, 26.9.2005 tarih, REK.0.07.00.00-110/230 sayılı Başkanlık Önergesi ile 05-63 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikayet edilen teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda bulunmadığı, piyasaya yeni giren bir teşebbüs olarak fiyatlarını gerek ölçek ekonomisi gerekse tanıtım amaçlı olmak üzere normal fırınlara göre daha ucuz belirleyebilme potansiyeline sahip olduğu göz önüne alındığında, 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilmesinin söz konusu olmadığı, başvuruya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı ve dolayısıyla şikayetin reddinin gerektiği ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

4054 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde "*... mal veya hizmet piyasalarında faaliyet gösteren... her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları... rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer.*" ifadesi yer almaktadır.

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde ise "*...bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır.*" denilmektedir.

4054 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen maddelerine göre, bir teşebbüsün maliyetinin altında satış yapmak suretiyle rekabeti engellemesinin ancak ve ancak anılan teşebbüsün ilgili coğrafi pazarda hakim durumda bulunması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi bakımından bir ihlal teşkil edebileceği ve bu bağlamda; herhangi bir coğrafi piyasada hakim durumda bulunmayan bir teşebbüsün ürünlerini maliyetinin altında bir fiyatla satışa sunmasının, 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabeti engelleyen, bozan veya kısıtlayan bir eylem kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

Şikayet edilen ekmek fabrikası ve eylemleri hakkında daha fazla bilgi alabilmek için Raportörler, şikayet eden fırınlardan birinin ve Fethiye Fırıncılar Esnaf ve Sanatkarlar Odası'nın yetkilileri ile görüşmüştür. Yapılan görüşmelerde; ilçede 1500'e yakın kayıtlı market ve bakkal bulunduğu, ekmek satışlarının ilçe merkezinin yanı sıra market ve bakkallar aracılığıyla ilçeye bağlı köylerde de gerçekleştirildiği, kış mevsiminde ilçenin ekmek talebinin yaklaşık 100.000 adet; yaz mevsiminde turizmin etkisiyle yaklaşık 200.000 adet civarında olduğu, ilçede 20 civarında farklı kapasitelerde özel ekmek fırını bulunduğu, bunlardan şikayet edilen Selena dışında kapasitesi 10.000 ekmeğin üzerinde olan 3 fırın daha olduğu, Gima, Tansaş gibi büyük market zincirlerinin de ekmek ürettiği, Selena'nın Mayıs 2005 tarihinden itibaren faaliyette olduğu, Oda tarafından belirlenen 200 gram ekmek için 25 Ykr fiyata uymayarak 15 Ykr'dan satış yapıldığı, ortaya çıkan fiyat farklılıkları neticesinde de kara fırın olarak tabir edilen 3 fırının kapandığı, Selena'nın pazara girişinden itibaren oluşan yeni piyasa koşullarından rahatsızlık duyulduğu, ifade edilmiştir.

Ayrıca raportörlerce yapılan görüşmelerde elde edilen kapasite ve üretim rakamları değerlendirildiğinde; kapasite rakamları açısından şikayet edilen Selena'nın elde edilen toplam kapasitede % 5 civarında bir paya sahip olduğu ve bu kadar kapasite payı ile Fethiye'deki ekmek pazarını etkilemesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan kapasite değerleri üretim rakamlarıyla kıyaslandığında bazı fırınların belirtilen kapasitelerinin altında, bazılarının ise görünen kapasitelerinin 2-3 katı civarında üretim yaptıkları görülmektedir. Şikayet edilen Selena'nın ise 50.000 ekmek ürettiği iddia edilmektedir ki, bu rakam neredeyse kapasitenin 10 katına tekabül etmektedir. Selena'nın kapasitesinin 4-5 katı civarında üretim yaptığı kabul edilse bile, ilçenin ekmek ihtiyacının yaklaşık %25'ini ancak karşılayabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca ilçede (.....) ekmek kapasitesiyle, kapasite açısından en büyük ekmek fırını olarak gözüken İnanç Ekmek fabrikası, bunun dışında kapasitesi 10.000'in üzerinde 2 fırın, kapasitesi 5000'in üzerinde 3 fırın faaliyet göstermektedir. Şikayet edilen fırının 50.000 ekmek ürettiği ve bu fırının pazara getirdiği fiyat rekabeti yüzünden diğer fırınların toplam üretiminin 70.500'e düştüğü kabul edilse bile Selena'nın pazar payı maksimum %(...) olabilir ki, bu rakama Gima, Tansaş gibi marketlerin ekmek üretimleri de dahil değildir.

Üretim kapasitesi arttıkça ölçek ekonomisinden yararlanılmakta ve aynı ürünü üreten diğer rakiplere göre daha ucuz fiyattan satış yapmak mümkün hale gelmektedir. Ekmek üretiminde maliyeti üretici bazında değiştiren en önemli etkenlerden biri fırın başına üretilen ekmek miktarı olup, işçilik giderlerinin ve genel işletme giderlerinin önemli bölümünü sabit maliyetler oluşturmakta, toplam ekmek miktarı arttıkça ekmek başına düşen maliyet azalmakta ve bu durum kapasitesini artıramayan veya atıl kapasiteyle faaliyet gösteren fırınların maliyetini arttırmaktadır. Dolayısıyla kapasitesi yüksek bir ekmek fabrikasının küçük fırınlara göre daha ucuz ekmek fiyatı belirlemesi ve diğerlerinin bundan şikayet etmesi doğal bir olgudur.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden; kapasite ve üretim rakamları, ilçede faaliyette olan diğer büyük fırınların varlığı ve Gima, Tansaş zincir marketlerin kendi ekmeklerini ürettiği göz önüne alındığında şikayet edilen fırının ilçedeki ekmek pazarında hakim durumda olduğu sonucuna ulaşmanın mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca piyasaya yeni giren bir teşebbüsün kendisini müşteri kitlesine tanıtmak için ürettiği malın fiyatını belirli bir süre ile maliyetin altında belirlemesine olumlu yaklaşılmaktadır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; şikayet edilen teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda bulunmadığı, piyasaya yeni giren bir teşebbüs olarak fiyatlarını gerek ölçek ekonomisi, gerekse tanıtım amaçlı olmak üzere pazarda faaliyet gösteren diğer fırınlara göre fiyatlarını daha düşük belirleyebilme potansiyeline sahip olduğu göz önüne alındığında, 4054 sayılı Kanun'un ihlalinin söz konusu olmadığına, başvuruya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına, dolayısıyla şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.